

Faluidő
„Gyüttmentek”
public art pályázat

2009

Gyüttmentek

Piros, fehér, zöld
ez a magyar föld!

Magyarföld egy 34 lelket számláló település az Őrségben, Zala megye sarkában alig 450 méterre Vas megyétől. Mindenfelől határok ölelik. Pár kilométere a szlovén határ, a falu szélén az osztrák gazda juhait legelteti a helyi juhász, akinek a szülőfaluja, alig 20 kilométerre van. Magyarföld Magyarországhoz hasonlóan nem zsákfalú, átmege rajta a forgalom. Levéltári források a falut először 1231-ben említik, 1720-ban Dobrafölde néven szerepel, egy keltezetlen anyagban pedig Dobronfölde elnevezéssel találkozunk. Egy 1828 körüli összeírás Dobraföldeként említi: magyar falu, 14 házzal, 113 lakossal (49 római katolikus; 64 protestáns). 1898-ban már jelenlegi nevén, Magyarföldként szerepel. Az elnevezések eredete, a névváltozások okai bizonytalanok. A „dobra” a „jó” jelentésű szláv szó magyar átvétele lehet. Az 1949-es népszámlálási adatok alapján a község területe 1545 kat.hold, ill. 889 hektár, lakóházainak száma 38, népessége 140 fő.

. A falu élete lassan csordogál, bizonyos változásokat az érkező turisták és „a gyüttmentek” hoznak. A gyüttmentek kifejezést, azok a főként nyárra idetelepülő, és a faluban házat vásárolt – főként pestieket - nevezik, akik beköltözve megváltoztatták a falu hangulatát. A falu kisebb csoportokra bomlik, akik közt láthatatlan határok, feszültségek alakulnak ki. A falu identitása jelenleg átalakul.

Tervezett – Faluidő - munkámmal, ezekre a folyamatokra és az együttélés, az elfogadás nehézségeire reagálnánk. Az óra az egy időt és egyetlen életünket jelképezi. A felállítandó órát két számlappal tervezem, mint a köztéri órák többségét. Azonban az óra beosztása a szokásos 12 órás helyett, 24 órás lenne!

Az órák számlapján jól látható üzenetként: pedig egy-egy mondat szerepelne!

A ti időtök! (egyik oldalon)

Nem a ti időtök! (másik oldal)

Ezzel a különböző álláspontok egyenlő erejére és egy időben lévőségükre hívom fel a figyelmet a faluban.

Aszerint, ki hogyan gondolja a közös érdekeket és életüket továbbvinni, kisebb csoportok, köztük pedig láthatatlan határok alakultak ki. Érzékelhető változásokat az érkező turisták és „a gyüttmentek” csoportja hozza a falu lassan csordogáló életébe (1). Ezt a kifejezést, azokra a főként nyárra idetelepülő, és a faluban házat vásárolt, főként pestiekre értik, akik beköltözésükkel megváltoztatták – ha ideiglenesen is,- a falu összetételét, hangulatát, arculatát. (Általában nem tudnak a falu problémáiról, nem érintkeznek a helyiekkel, számukra ez a béke szigete, tanyaként, nyaralóként használják a házakat a faluban. Nem érinti őket egy-egy helyi döntés, bevételeik máshonnan származnak.) A „helyi haladók” (2) Rátóti Zoltán (színész-polgármester vagy itt, a polgármester-színész) vezetésével a falu kulturális arculatát próbálnak felépíteni. Kezdődött ez a falu központjában épülő haranglábbal, amely a bolt mellett a falu központja lett, majd egy öreg pajtát újjáépítettek fel

kulturális központtá (mozivá, színházzá). Ez az arculat pedig az idén nyáron, a Pajta mellé, a temetődombra épülő ökomenikus templommal változik: a falu kulturális térképe jelentősen átalakul. A helyi konzervatívok (3), ők aki általában egész életükben folyamatosan itt éltek, számukra égetőek a falu problémái: ők élik át leginkább a munkanélküliséget, a falu elöregedését, a két naponta érkező kenyeret, és az elméletben heti egy órát rendelő orvost. A szellemi-kulturális építmények megjelenésével, az újonnan épülő nyaralókkal, a medencékkel és polgári módon díszített kerteket szinte provokációként élik meg, nem változásnak, mert életük és életminőségük nem lesz jobb. Problémáik másrésztük és más dimenzióban szeretnének megoldásokat kapni azokra. A beszélgetések során felmerült, hogy praktikus és állandó dolgokat szeretnének maguknak. Ezért merült fel az óra azon lévő üzenet, hogy a térhasználat minden aspektusát felvállaljuk a művel. A falu identitása erősen változik, ezt többszöri beszélgetésekből és a helyszíni felmérésből szűrtük le.

A falu konzervatív lakói azt érzik egyfajta kulturális gyarmatosítás történik –nem szándékosan – de valódi változtatások nélkül számukra. Kimaradnak a programokból és párbeszédből, még ilyen mikroközösség szinten is. Ezért arra, gondoltam, hogy a közösségre építő, de állandó szobrászati (praktikus) eszközzel állítok be és fel egy kérdést Magyarföldön. Sőt az idelátogató és figyelmesebben sétáló turistákat is megszólítja majd a mű. A falu kulturális központja felől érkezők láthatják a ti időtök feliratot, míg a másik irányból érkezők a Nem a ti időtök című szövege szembesülnek. A helyzetet a körbejárás miatt folyamatosan változhat és azok számára lehet egyértelmű, akik többször használják az órát és annak részleteit is figyelmesebben szemlélik.

A különbséget leginkább a helybeliek érzékelnék, akik többször látnák az órát, mindkét oldalról. Akik csak átsuhannak a falu (kerékpárral) csak egy praktikus faluórát láthatnak a fő utcán. Azok, akik átutaznak, nem feltétlenül lennének a tisztaban azzal, hogy a két óralap különbözik. A helyiek számára az óratarató állvány (kandeláber) építésének folyamatába, az óra elhelyezésbe vonnánk be tudatosan, így el kell gondolkozniuk annak helyzetéről, egyben a magukéről is. Az órával újra bekerülnének a mostani időbe, amely az eddigi fejlesztésektől – építésektől - még nem érzett mindenki. A késő ősszel zajló akcióban az óra tartószerkezetét helyben készítenénk el két „előregyártott” és egy helyi megbeszélést követő tervből, amelyik mindenkinek legjobban tetszik mindenkinek, így megpróbáljuk valóban a helyi közösséget a kiválasztási és munkafolyamatokba teljesen bevonni. A teljes körű (mindenki által elfogadott koncepcióval) beleegyezésükkel közösen hoznánk létre az órát. Az óraállvány közösségi felépítése az a folyamat, ami kb. egy hétig tart, közben pedig a felmerülő problémák megoldását egy képzett mediátor segítené, aki zalai származásúként, jól ismeri a környék viszonyait, problémáit, egyben végzett pszichológusként pedig az esetleges konfliktusokat és kommunikációs problémákat is szakszerű levezetheti. Ő projektmunkatársi szerepével a középkori svájci kantonokra jellemző, azaz mindenki által elfogadott, resztoratív igazságszolgáltatás technikáival nyújtana háttérrel a közösségben rejlő első pillantásra nem észlelhető feszültségek oldására és a kérdések megválaszolására. Ezzel egy valódi demokratiai folyamatot vihetnénk véghez a faluban. A következő évben megérkező turisták és gyűttmentek pedig egy kész helyzetet kapnának, amihez nekik kell alkalmazkodniuk a helyiekkel szemben, annak terét már a belakó helyiekkel együtt elsajátítani.

Az egész folyamatot a falu számára dokumentálnám a helyszínen és egy kis emlékkönyv (katalógus) formájában a véleményekkel, képekkel és a helyiek álláspontokkal együtt rögzítenénk.

Terveim szerint az óra a helyszínen marad végleg és eltéréseivel figyelmeztessen arra mindenkit, hogy egy időben sokféle módon élhetünk egymás mellett.